

A Qualitative Study for University Students' Marriage Expectation

F. Selda Öz Soysal, Aslı Uz Baş, Ferda Aysan, Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, PDR Ana Bilim Dalı, ORCID ID : 0000-0001-5406-7786 , 0000-0001-8307-6198, 0000-0003-1396-3183

Abstract

The aim of this study is to examine the university students' marriage expectation. The students were classified as idealistic, pessimistic and realistic. The sample of the study was formed according to convenient sampling method. The students were aged between 18 and 24 ($\bar{x}=20.4$, $SD=1.6$), of which 191 (64.4%) were female and 101 (36.6%) were male, totaling to 292. The students were attending to three different departments, namely, English Teaching, Arts and Craft Teaching, and Physics Teaching at the Faculty of Education at Dokuz Eylül University. In the study, "Marriage Expectation Scale (MES)" was adapted by Öz Soysal, Uz Baş and Aysan was applied to Turkish developed by Jones and Nelson. After the application, the scores of the participants were graded according to realistic, pessimistic and idealistic scores. A total of thirty people, ten of the participants in each group, were selected by lot. Later researchers conducted semi-structured interviews. The findings of the research show that individuals with idealistic, pessimistic and realistic expectations differ in their love relationship, conflict resolution, child care and housework, and family relationships. The factors affecting the expectations of all participants are similar. It is thought that it will be useful to take these variables with, origin family, belief and cognitive structure, attachment style, social learning, effect of the media and pre-marriage psychoeducation and group psychological counseling studies.

Keywords: Marriage expectation, university students, qualitative research

Inönü University
Journal of the Faculty of Education
Vol 21, No 1, 2020
pp. 241-253
DOI: 10.17679/inuefd.491512

Article type:
Research article

Received : 03-12-2018
Accepted : 03-02-2020

Suggested Citation

Öz Soysal, F. S, Uz Baş, A. & Aysan, F., (2020). A qualitative study for university students' marriage expectation. *Inonu University Journal of the Faculty of Education*, 21(1), 241-253. DOI: 10.17679/inuefd.491512

*Bu araştırma 25-26-27 Ekim 2018 tarihlerinde gerçekleşen 20.Uluslararası Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresinde özet sözel bildiri olarak sunulmuştur

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

Marriage is still considered to be a universal institution in many countries around the world. Marriage provides benefits to wives, children, families and communities. These benefits include biological and social benefits, as well as the preservation of physical and emotional well-being. Despite all of these benefits, particularly in western societies, the divorce rates are also increasing in our country. One of the reasons for the increase in the number of divorces is the insatiability of individuals in the marital relationship. According to Larson and Holman (1994) the expectation of marriage affects the interaction and satisfaction in marriage. Unrealistic marriage expectations are effective for these dissatisfaction (Larson, 1988). Recent research shows that the ideal age for marriage is seen in this period and it is between 20 and 25 years of age (Plotnick, 2007). This age period corresponds to university years. In this period, it is important for the development of a healthy identity in establishing and maintaining social relations, because social relations are one of the most basic well-being resources of the person (Reis and Gable, 2003).

Purpose

The aim of this study is to examine the university students' marriage expectation.

Method

The sample of the study was formed according to convenient sampling method. The students were aged between 18 and 24 ($\bar{x}=20.4$, $SD=1.6$), of which 191 (64.4%) were female and 101 (36.6%) were male, totaling to 292. The students were attending to three different departments, namely, English Teaching, Arts and Craft Teaching, and Physics Teaching at the Faculty of Education at Dokuz Eylül University. The "Marriage Expectation Scale (MES)" was applied in the study. The internal consistency coefficient of the scale was .79 (Jones and Nelson, 1996). The scale was adapted to Turkish by Öz Soysal, Uz Baş and Aysan (2016). The internal consistency coefficient was 0.93. The obtained value shows that the scale has a high internal consistency. In addition, 0.97 correlation coefficient obtained as part of the test-retest study was considered as another indicator that the scale was reliable. After implementation, the participants' scores on the scale were categorized according to the scores of realistic, pessimistic and idealistic. The scale was adapted by Öz Soysal, Uz Baş and Aysan (2016). A total of thirty people, ten from each of the participants in each group, were selected by draw. Semi-structured interviews made up of a total of five open-ended questions developed by researchers were then conducted. Interviews were conducted in the faculty members' room. Each interview lasted approximately 45 minutes. Interviews recorded in writing. Data were analyzed by content analysis.

Findings

Individuals with idealist expectations have stated that their relationship of love will last forever; that they will never have an argument; that they will be their spouse's best friend; that there will be equality in child care and domestic work; that they will not suffer economic difficulties; that they will get along well with both their own family and their spouse's family and that the most prominent factor contributing to the formation of these expectations was the movies they watched with their family of origin, the romance novels they read, and the relationships they had experienced. Individuals who have pessimistic expectations stated that they will not have the loyalty to sustain a relationship; that they will have frequent arguments, that they will not be good friends with their spouses; that they don't like housework and don't want to have children; that they will suffer economic difficulties; that they do not like family relationships, that their freedoms would be restricted and that the most prominent factor contributing the formation of these expectations are the families of origin and the relationships they have experienced. Finally, individuals with realistic expectations have stated that sense of responsibility is important to marriage and that their relationship will work when this feeling is present; that communication in relationships is important, that their spouse will be a close friend; that they will do a fair division of labor and raise children; that they will shape their economic situations in a planned manner, that they will foster closeness in family relationships, and that the factors that are effective in the formation of these expectations are their families of origin and their friendships.

Discussion & Conclusion

This research is limited to 292 university students who continue their education in Buca Faculty of Education in İzmir. In addition, the expectations of the individuals according to the scores obtained from the Marriage Expectation Scale applied before the interview were classified. It is limited to the items measured by the scale. In addition, the findings obtained from the study are limited to the opinions obtained from a total of 30 participants in each category. In the next studies about marriage expectancy, it is thought that it will be useful to take these variables with, origin family, belief and cognitive structure, attachment style, social learning, effect of the media and and pre-marriage psychoeducation and group psychological counseling studies.

Üniversite Öğrencilerinin Evlilik Beklentisine Yönelik Nitel Bir Çalışma

**F. Selda Öz Soysal. D.E.Ü, Buca Eğitim Fakültesi. Eğitim Bilimleri Bölümü. PDR Ana Bilim Dalı
Orcid ID: 0000-0001-5406-7786**

**Aslı Uz Baş . D.E.Ü, Buca Eğitim Fakültesi. Eğitim Bilimleri Bölümü. PDR Ana Bilim Dalı
Orcid ID: 0000-0001-8307-6198**

**Ferda Aysan D.E.Ü, Buca Eğitim Fakültesi. Eğitim Bilimleri Bölümü. PDR Ana Bilim Dalı.
Orcid ID: 0000-0003-1396-3183**

Öz

Bu araştırmanın amacı, evlilik beklentilerine göre idealist, kötümser ve gerçekçi olarak sınıflandırılan üniversite öğrencilerinin evliliğe yönelik bakış açılarını derinlemesine incelemektir. Çalışma grubu, uygun örnekleme yöntemi ile seçilen, 2017-2018 eğitim öğretim yılında Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Fakültesi, İngilizce Öğretmenliği, Resim-İş öğretmenliği, Matematik Öğretmenliği, Fizik öğretmenliği, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği bölümlerine devam eden yaşları 18 ile 24 arasında değişen ($\bar{x}=20.4$, $SD=1.6$), 191'i kız (%64.4), 101'i (%36.6) erkek olmak üzere toplam 292 lisans öğrencisinden oluşmaktadır. Araştırmada öncelikle Jones ve Nelson tarafından geliştirilen, Türkçe'ye Öz Soysal, Uz Baş ve Aysan tarafından uyarlanan "Evlilik Beklentisi Ölçeği (EBÖ)" uygulanmıştır. Uygulama sonrasında katılımcuların ölçekten aldıkları puanlar gerçekçi, kötümser ve idealistik puan ortalamalarına göre sınıflandırılmıştır. Her grupta yer alan katılımcılardan on kişi olmak üzere toplam otuz kişi kura yolu ile seçilmiştir. Daha sonra araştırmacılar yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılmıştır. Araştırma bulguları idealist, kötümser ve gerçekçi beklentiye sahip bireylerin evlilik ilişkisinde aşk duygusu, çatışma çözümü, çocuk bakımı ve ev işleri, aile ilişkileriyle ilgili beklentilerin birbirlerinden farklı olduğunu göstermektedir. Ayrıca araştırma bulguları tüm katılımcuların evlilik beklentilerinin oluşmasında köken ailelerinin etkili olduğunu göstermektedir. Evlilik beklentisi ile yapılacak sonraki çalışmalarda, köken aile, ilişkilere yönelik inanç ve bilişsel yapı, bağlanma stilleri, sosyal öğrenme ve medyanın etkileri gibi değişkenlerle ilişkilerinin incelenmesi önerilebilir.

Anahtar Kelimeler: Evlilik beklentisi, üniversite öğrencisi, nitel araştırma.

İnönü Üniversitesi
Eğitim Fakültesi Dergisi
Cilt 21, Sayı 1, 2020
ss. 241-253
DOI: 10.17679/inuefd.491512

Makale türü:
Araştırma makalesi

Gönderim Tarihi : 03.12.2018
Kabul Tarihi : 03-02-2020

Önerilen Atf

Öz Soysal, F. S, Uz Baş, A. ve Aysan, F., (2020). Üniversite öğrencilerin evlilik beklentisine yönelik nitel bir çalışma. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(1), 241-253. DOI: 10.17679/inuefd.491512

* Bu araştırma 25-26-27 Ekim 2018 tarihlerinde gerçekleşen 20.Uluslararası Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresinde özet sözel bildiri olarak sunulmuştur

GİRİŞ

Evlilik dünya çapında hala birçok ülkede evrensel bir kurum olarak kabul edilmektedir. Evlilik eşlere, çocuklara, ailelere ve topluluklara fayda sağlamaktadır. Bu faydalar arasında fiziksel ve duygusal sağlığı korumanın yanı sıra biyolojik ve sosyal faydalar da yer almaktadır (Wilcox, Doherty, Fisher, Galston, Glenn ve Gottman, 2005). Tüm bu faydalara rağmen başta batı toplumları olmak üzere ülkemizde de boşanma oranlarında artış gözlenmektedir. Türkiye İstatistik Kurumu 2017 verilerine göre, evlenen çiftlerin sayısının önceki yıla göre yüzde 4.2 azalarak 569 bin 459'a gerilediği buna karşılık boşanma sayısının bir önceki yıla göre yüzde 1.8 artarak 128 bin 411'e yükseldiği gözlenmektedir (TÜİK, 2017). Boşanma sayısındaki artışın nedenlerinden birisi bireylerin evlilik ilişkisinde yaşadıkları doyumsuzluklardır. Larson ve Holman'a (1994) göre evlilik beklentisi, evlilikte etkileşimi ve doyumunu etkilemektedir. Evlilikte yaşanan doyumsuzlukta ise gerçekçi olmayan evlilik beklentileri etkili olmaktadır (Larson, 1988).

Evlilik beklentisi, evlilik içinde hangi davranışların olması ya da olmaması gerektiği hakkındaki yargı ve inançlardır. Bu beklentiler, eşlerin birbirleriyle ne kadar zaman geçirecekleri, hangi değerleri paylaşacakları ve anlaşmazlıklarını nasıl ele alacakları gibi birçok konuya dair inançlarından oluşmaktadır (Alexander, 2008). Bireylerin, eşlerinden anne babalık, arkadaşlık, cinsel partnerlik gibi yaşam rollerine ilişkin beklentileri olduğu kadar samimiyet, eşitlik ve uyum gibi evlilik ilişkisinin boyutlarına yönelik de beklentileri bulunmaktadır (Jones ve Nelson, 1996). Jones ve Nelson (1996) bu beklentileri idealist, gerçekçi ve kötümser olarak sınıflandırmışlardır. İdealist beklentilere sahip bireyler partnerleriyle tutkulu, romantik bir ilişki tarzlarına ilişkilerinde mükemmellik arama eğilimindedirler. Gerçekçi beklentiye sahip bireyler partnerleriyle yakınlık, arkadaşlık ve bağlılığı içeren ilişkiler eğilimindedirler. Kötümser beklentiye sahip olan bireyler ise romantik aşkı arzu etmekte fakat bu arzusu, idealist ve gerçekçi bireylere göre daha düşük düzeyde olmaktadır. Jones ve Nelson, 1996). Araştırmalar yüksek beklentilerin ve gerçekçi olmayan beklentilerin evlilik ilişkisi üzerinde yıkıcı etkisi olduğunu göstermektedir (Sergin ve Nabi, 2002). Aynı zamanda bu beklentilerin fazla idealist olması, evlilikte hayal kırıklıklarına ve evlilik ilişkisinde doyumsuzluklara açmaktadır (Epstein ve Eidelson, 1982; Larson, 1988).

Evlilik beklentileri, bireylerin ilişkilere yönelik bilişsel şemalarını oluşturur. Bu beklentiler, bireylerin davranışlarına ve ilişkilere yönelik algılarına yönelik önemli bilişsel yapılardır (Riggio ve Weiser, 2008). Araştırma sonuçları, gerçekçi olmayan beklentilerin, "düşünceleri okuma", "cinsellikte mükemmel uyum" ve "tartışmaların yıkıcı olacağı" gibi gerçekçi olmayan düşüncelerden kaynaklandığını ortaya koymaktadır (Baucom, Epstein, Daiuto, Carels, Rankin, Burnett, Charles, 1996). Bununla birlikte romantik inançların yüksek düzeyde oluşu da evlilik ilişkisi için gerçekçi olmayan standartları yansıtmaktadır. Bu yüksek düzeydeki romantik inançlar ise aşkın her türlü engelin üstesinden gelebilmesi, sadece bir tane ideal eş var olduğuna inanma (yani, bir ruh eşi), ilişkininin ve eşin idealleştirilmesi ile ilk görüşte aşktır. Bireylerin bu inançları ne kadar güçlü ise daha sonra hayal kırıklığı ile karşılaşma eğilimi o kadar yüksektir (Huston, Niehuis ve Smith, 1997). Diğer yandan Najarpourian, Samavi, Shaafizadeh (2019) tarafından üniversitede eğitimi gören kız öğrencilerle yapmış oldukları araştırma sonuçları, evlilik tutumunun, gerçekçi evlilik beklentisi üzerinde doğrudan ve olumlu bir etkisi olduğunu, kötümser evlilik beklentisi üzerinde ise doğrudan ve olumsuz bir etkisi olduğunu ortaya koymaktadır. Bu çalışmada evlilik beklentilerinin, evlilik tutumları için belirleyici olabileceğini göstermiştir.

Lin ve Raghubir (2005) ilişki hakkında gerçekçi olmayan iyimserliğin evrensel bir olgu olduğunu belirtmiştir. Ancak diğer araştırmacılar, kolektivist kültürlerden gelen bireylerin, bireyci kültürlerden gelen bireylerle karşılaştırıldığında daha az gerçekçi olmayan iyimserlik göstereceklerini ileri sürmektedir (Heine ve Lehman, 1995). Kolektivist kültüre mensup bireylerin özerklik ve bireysellikleri daha az gelişmiş olmasından dolayı etraflarındaki önemli diğer kişilerden daha fazla etkilenebilmektedirler. Bunun sonucu olarak da ilişkiler hakkında gerçekçi inançlar geliştirmelerine teşvik edildikleri görülmektedir. Bununla birlikte, bireyci kültürlerde mensup bireyler ise özerklik ve bireyselliklerine çok daha fazla değer vermektedirler. Bu nedenle de başkalarından gelen etkiyi kabul etme olasılıkları daha azdır ve kendi bireysel tercihlerine daha fazla odaklanmaya eğilimlidirler (Johnson, 2009).

Evlilik hayatıyla ilgili beklentilerin oluşmasında cinsiyet rolleri de etkili olmaktadır. Botkin, Weeks ve Morris (2000) tarafından, 1960 ile 1996 yılları arasında yürütmüş oldukları araştırma sonucunda kız öğrencilerin, ev işleri, çocuk yetiştirme, iş hayatı katılma konularında geleneksel cinsiyet rollerden daha fazla eşitlikçi cinsiyet rollerine doğru bir yönelimlerinin olduğunu belirlemişlerdir. Diğer yandan erkek öğrencilerle yapılan bir başka araştırma sonuçları ise liberal erkek öğrencilerin, muhafazakâr erkek öğrencilere göre ev işlerindeki rol paylaşımına yönelik beklentilerinin yüksek olduğunu göstermektedir (Thorn ve Gilbert, 1998). Toplumsal cinsiyet rolleri sadece evlilikte rol paylaşma beklentilerini etkilemekle kalmamakta, çocuk sahibi olma kararları Evlilik dünya çapında hala birçok ülkede evrensel bir kurum olarak kabul edilmektedir. Evlilik eşlere, çocuklara, ailelere ve topluluklara fayda sağlamaktadır. Bu faydalar arasında fiziksel ve duygusal sağlığı korumanın yanı

sıra biyolojik ve sosyal faydalar da yer almaktadır (Wilcox, Doherty, Fisher, Galston, Glenn ve Gottman, 2005). Tüm bu faydalara rağmen başta batı toplumları olmak üzere ülkemizde de boşanma oranlarında artış gözlenmektedir. Türkiye İstatistik Kurumu 2017 verilerine göre, evlenen çiftlerin sayısının önceki yıla göre yüzde 4.2 azalarak 569 bin 459'a gerilediği buna karşılık boşanma sayısının bir önceki yıla göre yüzde 1.8 artarak 128 bin 411'e yükseldiği gözlenmektedir (TÜİK, 2017). Boşanma sayısındaki artışın nedenlerinden birisi bireylerin evlilik ilişkisinde yaşadıkları doyumsuzluklardır. Larson ve Holman'a (1994) göre evlilik beklentisi, evlilikte etkileşimi ve doyumunu etkilemektedir. Evlilikte yaşanan doyumsuzlukta ise gerçekçi olmayan evlilik beklentileri etkili olmaktadır (Larson, 1988).

Evlilik beklentisi, evlilik içinde hangi davranışların olması ya da olmaması gerektiği hakkındaki yargı ve inançlardır. Bu beklentiler, eşlerin birbirleriyle ne kadar zaman geçirecekleri, hangi değerleri paylaşacakları ve anlaşmazlıklarını nasıl ele alacakları gibi birçok konuya dair inançlarından oluşmaktadır (Alexander, 2008). Bireylerin, eşlerinden anne babalık, arkadaşlık, cinsel partnerlik gibi yaşam rollerine ilişkin beklentileri olduğu kadar samimiyet, eşitlik ve uyum gibi evlilik ilişkisinin boyutlarına yönelik de beklentileri bulunmaktadır (Jones ve Nelson, 1996). Jones ve Nelson (1996) bu beklentileri idealist, gerçekçi ve kötümser olarak sınıflandırmışlardır. İdealist beklentilere sahip bireyler partnerleriyle tutkulu, romantik bir ilişki tarzlarına ilişkilerinde mükemmellik arama eğilimindedirler. Gerçekçi beklentiye sahip bireyler partnerleriyle yakınlık, arkadaşlık ve bağlılığı içeren ilişkiler eğilimindedirler. Kötümser beklentiye sahip olan bireyler ise romantik aşkı arzu etmekte fakat bu arzusu, idealist ve gerçekçi bireylere göre daha düşük düzeyde olmaktadır. Jones ve Nelson, 1996). Araştırmalar yüksek beklentilerin ve gerçekçi olmayan beklentilerin evlilik ilişkisi üzerinde yıkıcı etkisi olduğunu göstermektedir (Sergin ve Nabi, 2002). Aynı zamanda bu beklentilerin fazla idealist olması, evlilikte hayal kırıklıklarına ve evlilik ilişkisinde doyumsuzluklara açmaktadır (Epstein ve Eidelson, 1982; Larson, 1988).

Evlilik beklentileri, bireylerin ilişkilere yönelik bilişsel şemalarını oluşturur. Bu beklentiler, bireylerin davranışlarına ve ilişkilere yönelik algılarına yönelik önemli bilişsel yapılardır (Riggio ve Weiser, 2008). Araştırma sonuçları, gerçekçi olmayan beklentilerin, "düşünceleri okuma", "cinsellikte mükemmel uyum" ve "tartışmaların yıkıcı olacağı" gibi gerçekçi olmayan düşüncelerden kaynaklandığını ortaya koymaktadır (Baucom, Epstein, Daiuto, Carels, Rankin, Burnett, Charles, 1996). Bununla birlikte romantik inançların yüksek düzeyde oluşu da evlilik ilişkisi için gerçekçi olmayan standartları yansıtmaktadır. Bu yüksek düzeydeki romantik inançlar ise aşkın her türlü engelin üstesinden gelebilmesi, sadece bir tane ideal eş var olduğuna inanma (yani, bir ruh eşi), ilişkinin ve eşin idealleştirilmesi ile ilk görüşte aşktır. Bireylerin bu inançları ne kadar güçlü ise daha sonra hayal kırıklığı ile karşılaşma eğilimi o kadar yüksektir (Huston, Niehuis ve Smith, 1997). Diğer yandan Najarpourian, Samavi, Shaafizadeh (2019) tarafından üniversitede eğitimi gören kız öğrencilerle yapmış oldukları araştırma sonuçları, evlilik tutumunun, gerçekçi evlilik beklentisi üzerinde doğrudan ve olumlu bir etkisi olduğunu, kötümser evlilik beklentisi üzerinde ise doğrudan ve olumsuz bir etkisi olduğunu ortaya koymaktadır. Bu çalışmada evlilik beklentilerinin, evlilik tutumları için belirleyici olabileceğini göstermiştir.

Lin ve Raghbir (2005) ilişki hakkında gerçekçi olmayan iyimserliğin evrensel bir olgu olduğunu belirtmiştir. Ancak diğer araştırmacılar, kolektivist kültürlerden gelen bireylerin, bireyci kültürlerden gelen bireylerle karşılaştırıldığına daha az gerçekçi olmayan iyimserlik göstereceklerini ileri sürmektedir (Heine ve Lehman, 1995). Kolektivist kültüre mensup bireylerin özerklik ve bireysellikleri daha az gelişmiş olmasından dolayı etraflarındaki önemli diğer kişilerden daha fazla etkilenebilmektedirler. Bunun sonucu olarak da ilişkiler hakkında gerçekçi inançlar geliştirmelerine teşvik edildikleri görülmektedir. Bununla birlikte, bireyci kültürlere mensup bireyler ise özerklik ve bireyselliklerine çok daha fazla değer vermektedirler. Bu nedenle de başkalarından gelen etkiyi kabul etme olasılıkları daha azdır ve kendi bireysel tercihlerine daha fazla odaklanmaya eğilimlidirler (Johnson, 2009).

Evlilik hayatıyla ilgili beklentilerin oluşmasında cinsiyet rolleri de etkili olmaktadır. Botkin, Weeks ve Morris (2000) tarafından, 1960 ile 1996 yılları arasında yürütmüş oldukları araştırma sonucunda kız öğrencilerin, ev işleri, çocuk yetiştirme, iş hayatı katılma konularında geleneksel cinsiyet rollerden daha fazla eşitlikçi cinsiyet rollerine doğru bir yönelimlerinin olduğunu belirlemişlerdir. Diğer yandan erkek öğrencilerle yapılan bir başka araştırma sonuçları ise liberal erkek öğrencilerin, muhafazakâr erkek öğrencilere göre ev işlerindeki rol paylaşımına yönelik beklentilerinin yüksek olduğunu göstermektedir (Thorn ve Gilbert, 1998). Toplumsal cinsiyet rolleri sadece evlilikte rol paylaşma beklentilerini etkilemekle kalmamakta, çocuk sahibi olma kararları üzerinde de etkili olmaktadır. Eşitlikçi cinsiyet rollerine sahip olan birçok kadın az sayıda çocuk sahibi olmayı arzu etmektedir. Bununla birlikte daha eşitlikçi ya da geleneksel cinsiyet rollerine sahip olan erkeklerde ise çocuk sahibi olma arzusunda birbirlerine göre farklılık görülmemektedir (Kaufman, 2005).

Evlilik beklentisinin oluşmasında etkili olan en önemli faktörlerin başında bireylerin köken ailelerinin medeni durumları yer almaktadır. Anne babası boşanmış, ayrılmış olan ya da çok fazla çatışmalı ortamda yetişen bireyler, anne babası birlikte olan bireylere göre evliliğe ve uzun süreli ilişkilere yönelik negatif bakış açısı

geliştirme eğilimindedirler (Miles ve Servaty-Seib, 2010; Riggio ve Weiser, 2008). Evlilik beklentisi oluşmasını etkileyen diğer faktörler arasında ise bireylerin içinde yaşadıkları kültür ve medya (Sergin ve Nabi, 2002) ile sosyal öğrenmeler (Dillon, 2005) yer almaktadır.

Yapılan son araştırmalar evlilik için ideal yaşı bu dönemde görülmeye başladığını ve ortalama olarak 20 ile 25 yaşları arasında olduğunu göstermektedir (Plotnick, 2007). Bu yaş dönemi de üniversite yıllarına denk gelmektedir ve bu dönem beliren yetişkinlik dönemi olarak tanımlanmaktadır. Beliren yetişkinlik döneminde başka bir insanla romantik yakınlık kurma ve sürdürme yeteneği, sağlıklı bir kimlik gelişimi için önemli ölçütler arasındadır (Arnet, 2000). Bu dönemde toplumsal ilişkilerin kurulmasında ve bu ilişkilerin sürdürülmesi sağlıklı kimlik gelişimi için önemlidir, çünkü sosyal ilişkiler, kişinin en temel iyilik hali kaynaklarından birisidir (Reis ve Gable, 2003). Beliren yetişkinlik döneminde olan üniversite gençleri, çift davranışlarına yönelik yeni davranışlar kazanmaya başlamakta ve yaşam amaçları arasında evlilik yer almaktadır (Kaufman, 2005). Evlilik beklentileri, çoğunlukla çiftlerin evliliğe yönelik uygun gördükleri roller ile evliliğin nasıl yürüyeceğiyle ilgili inançlarını içermektedir. Evlilik ilişkisinin kalitesini ve doyumunu bu beklentiler en fazla yordamaktadır (Grant, 2000). Bu nedenle, beliren yetişkinlik döneminde ter alan bireylerin evlilik beklentilerinin incelenmesi önemlidir.

Bu araştırmanın amacı, evlilik beklentilerine göre idealist, kötümser ve gerçekçi olarak sınıflandırılan üniversite öğrencilerinin evliliğe yönelik bakış açılarını derinlemesine incelemektir. Araştırmadan elde edilen bulguların, evlilik ve aile danışmanlığı alanına yönelik alan yazınına katkı vermesi ve evlilik öncesi psikoeğitim programlarının hazırlanması konusunda yapılacak çalışmalara ışık tutması beklenmektedir

YÖNTEM

Çalışma Grubu:

Araştırmanın çalışma grubu, uygun örnekleme yöntemi ile seçilen, 2017-2018 eğitim öğretim yılında Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Fakültesi, İngilizce Öğretmenliği, Resim_İş öğretmenliği, Matematik Öğretmenliği, Fizik öğretmenliği, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği bölümlerine devam eden yaşları 18 ile 24 arasında değişen (\bar{x} =20.4, SD =1.6), 191'i kız (%64.4), 101'i (%36.6) erkek olmak üzere toplam 292 lisans öğrencisinden oluşmaktadır.

Veri Toplama Araçları:

Evlilik Beklentisi Ölçeği (Marriage Expectation Scale): Evliliğe yönelik beklentileri ölçmek amacıyla Jones ve Nelson (1996) tarafından geliştirilmiştir. 40 maddelik, 5'li likert tipi ölçektir. Ölçekten alınacak düşük puan evlilikle ilgili kötümser beklentiyi, yüksek puan idealist beklentiyi, ortalama puan ise gerçekçi bir beklentiyi işaret etmektedir. Ölçekten alınacak en düşük puan 40 en yüksek puan ise 120'dir. Ortalama puan aralığı 63-110 arasındadır. 0-85 puan aralığı kötümser, 86-96 puan aralığı gerçekçi, 97-120 puan aralığı idealist beklenti olarak sınıflandırılmıştır (Jones ve Nelson 1996). Ölçeğin iç tutarlılık katsayısı .79 olarak belirlenmiştir. Ölçeğin Türkçe'ye uyarlaması Öz Soysal, Uz Baş ve Aysan (2016) tarafından yapılmıştır. EBÖ'nin iç tutarlılık katsayısı 0,93 olarak bulunmuştur. Elde edilen değer ölçeğin yüksek düzeyde iç tutarlılığa sahip olduğunu göstermektedir. Ayrıca test tekrar test çalışması kapsamında elde edilen 0.97 korelasyon katsayısı ölçeğin güvenilir olduğunun bir diğer göstergesi olarak değerlendirilmiştir.

Kişisel bilgi formu: Öğrencilerin yaş, cinsiyet ve sınıflarına ilişkin bilgiler araştırmacılar tarafından tasarlanmış bir kişisel bilgi formu ile toplanmıştır.

Görüşme formu: Öğrencilerin evlilik ilişkilerinde yaşayacak olabilecekleri aşk ilişkisi, çatışma çözümü, ev işleri ve çocuk bakımı, aile ilişkileri ile bu beklentilerin oluşmasında etkili olan faktörleri belirlemek amacıyla araştırmacılar tarafından açık uçlu sorulardan oluşan yarı yapılandırılmış bir görüşme formu oluşturulmuştur.

İşlem Yolu

Araştırmaya ait veriler 2017-2018 akademik yılının bahar döneminde toplanmıştır. Evlilik Beklentisi Ölçeği toplam 292 kişiye uygulandıktan sonra, çalışma grubunun ölçekten aldıkları puanları idealist puan (97-120), kötümser puan (0-85) ve gerçekçi puan (86-96) aralıklarına göre sınıflandırılmıştır. Daha sonra her bir gruptan on kişi olmak üzere toplam otuz kişi kura yolu ile seçilmiştir. Görüşme zamanı planlanmıştır ve katılımcılar görüşmelere çağırılmıştır. Son olarak katılımcılarla yüz yüze görüşmeler yapılmıştır. Görüşmeler, öğretim üyelerinin odasında yapılmıştır ve yazılı olarak kayıt edilmiştir. Her bir görüşme yaklaşık olarak 45 dakika sürmüştür. Öğrencilerin cevapları izin alınarak görüşme esnasında yazılı olarak kaydedilmiştir.

Verilerin Analizi

Verilerin çözümlenmesinde içerik analizi türlerinden tümevarımcı analiz tekniği kullanılmıştır. Tümevarımcı analiz, kodlama yoluyla verilerin altında yatan kavramları ve bu kavramlar arasındaki ilişkileri ortaya çıkarmak amacıyla yapılmaktadır (Yıldırım ve Şimsek, 2008). Araştırmanın görüşme tekniğine dayalı ikinci aşamasında, görüşmeden elde edilen verilerin geçerlik ve güvenilirliği ile ilgili gerekli bazı tedbirler alınmıştır. Bunlardan ilki iç geçerlik çalışması görüşme sorularının hazırlanmasında konu ile ilgili alanyazın taranmış ve sorular bu

doğrultuda hazırlanmıştır (Jones ve Nelson; 1996; Fingermen, Gilligan, VanderDrift ve Pitzer, 2012; Segrin ve Nabi, 2002; Dillon, 2005). Ayrıca hazırlanan sorulara ilişkin uzman görüşünün alınması da başka iç geçerlik çalışması kapsamında değerlendirilmektedir. Diğer bir iç geçerlilik kapsamında yapılan çalışma, araştırmaya dahil olan öğrencilerin farklı özelliklerden seçilmiş olmasıdır. Araştırmanın dış geçerlik çalışması kapsamında ise görüşmeden elde edilen veriler ayrıntılı olarak betimlenmiş ve doğrudan alıntılara yer verilmiştir. Bunun yanında araştırma sonuçlarının ilgili alan yazında yer alan kuram ve kavramlarla uyumlu olduğu gözlenmiştir. Bu çalışmanın, üç araştırma tarafından yürütülmesi, verilerin toplanması ve analiz edilmesi ise araştırmanın güvenilirliği kapsamında değerlendirilmektedir. Analiz sürecinde ilk olarak katılımcıların cevapları, üç araştırmacı tarafından okunmuş, cevaplarda ortak noktalar bulunmuş ve ayrı ayrı kodlar oluşturulmuştur. Son olarak, her üç araştırmacı tarafından belirlenen kodlardan yola çıkılarak belirli tema ve alt temalar oluşturulmuş, veriler yorumlanmıştır. Öğrencilerin görüşme sorularına verdiği yanıtlar doğrudan alıntılar yoluyla sunulmuştur. Doğrudan alıntılarda öğrencilere ait bilgiler, katılımcı numarasını göstermek için "O" olarak kısaltılarak verilmiştir.

BULGULAR

1. Ana tema: Aşk ilişkisi

Katılımcılara, evlilik ilişkisinde aşk duygusunun nasıl olacağını belirlemek amacıyla sorulan soruya verdikleri cevaplar değerlendirilmiştir. Katılımcılardan idealist beklentiye sahip olanlar aşklarının sonsuza kadar süreceklerini (f=7) ve ruh eşleri olması (f=8) gerektiğini belirtmişlerdir. Kötümser beklentilere sahip olan bireyler ise bir ilişkiyi sürdürmeyecekleri (f=9), sadakatin olmayacağını (f= 8) belirtmişler. Son olarak gerçekçi beklentiye sahip bireyler evlilik ilişkisinde sevgi (f=6) ve sorumluluk (f=9) duygusunun önemli olduğu belirtmişlerdir.

O2: "Evlendiğimde eşim beni çok mutlu etmeli ve aşkınız sonsuza kadar sürmeli, evlilik töreninde denildiği gibi ölüm bizi ayırana dek." (İdealist beklentiye sahip katılımcı).

O7: "Evlendiğim zaman daha çok bıkkınlık, rutin, bir süre sonra aşk biter, sıkılırız ve aldatmalar başlar." (Kötümser beklentiye sahip katılımcı).

O9: "Sorumluluk duygusu çok önemli tabii ki sevgi ve sadakat olmalı." (Gerçekçi beklentiye sahip katılımcı).

2. Ana Tema: Çatışma Çözme

Katılımcılara evliliklerinde eşleriyle yaşayabilecekleri çatışmaları nasıl çözeceklerini belirlemek amacıyla sorulan soruya verdikleri cevaplar değerlendirilmiştir. Katılımcılardan idealist beklentiye sahip olanlar çok fazla çatışma yaşamayacaklarını (f=6) ve birçok konuda uyumlu olacaklarını (f=9), çatışmalar zarar vereceğini (f=8) belirtmişlerdir. Kötümser beklentilere sahip olan bireyler ise çok fazla çatışmalarının olacağını (f=7) ve bu durumdan kaçacaklarını (f=8) belirtmişlerdir. Son olarak gerçekçi beklentiye sahip bireyler ise sorunlarını konuşarak (f=6), birbirlerini anlamaya ve empati kurmaya çalışarak (f=8) çözebileceklerini belirtmişlerdir.

O1: "Eşimle aramızda çok fazla anlaşmazlığımızın olacağını düşünmüyorum. Birbirimizi çok iyi anlayacağız sonuçta eşim benim en iyi arkadaşım da olmalı, çatışmalar ilişkimize zarar verir. Bu nedenle çatışma yaşamasına izin vermeyeceğiz." (İdealist beklentiye sahip katılımcı).

O3: "Bir süre sonra çatışmalar, kavgalar, senin dediğin benim dediğim olsun gibi sorunlar yaşanacaktır. Böyle durumlarda susmak en iyisi ya da kaçırım." (Kötümser beklentiye sahip katılımcı).

O4: "Birbirimizi karşılıklı alttan alarak, dinleyerek ve problemleri masaya yatırarak çözeceğimi düşünüyorum." (Gerçekçi beklentiye sahip katılımcı).

3. Ana Tema: Çocuk Bakımı ve Ev İşleri Paylaşımı

Katılımcılara, evliliklerinde çocuk bakımını ve ev işlerini eşleri ile nasıl paylaşacaklarını belirlemek amacıyla sorulan soruya verdikleri cevaplar değerlendirilmiştir. Katılımcılardan idealist beklentiye sahip olanlar çocuk bakımı ve ev işlerinde eşitlik (f=9) olacağını belirtmişlerdir. Kötümser beklentilere sahip olan bireyler, ev işlerini sevmedikleri ve çocuk sahibi olmak istemediklerini (f=9) belirtmişlerdir. Son olarak gerçekçi beklentiye sahip bireyler ise birbirlerinin ihtiyaçlarını gözeterek adaletli (f=8) bir şekilde ev işleri ve çocuk bakımı görevlerini üstleneceklerini belirtmişlerdir.

O8: "Her ikimizde her şeyi eşit derecede yapacağız. Ben çamaşır yıkıyorsam o da yıkayacak. Ben alışveriş yapıyorsam o da yapacak, çocukla da her ikimiz de ilgileneceğiz. Ben geceleri kalkıyorsam o da kalkacak." (İdealist beklentiye sahip katılımcı).

O10: "Ben çok fazla ev işinden hoşlanmam. Ekonomik durumumuzun iyi olacağını düşünmüyorum. Kendime zor bakarım her halde o yüzen çocuk istemiyorum." (Kötümser beklentiye sahip katılımcı).

O11: "Ev işlerini ve diğer yapılacakları adil bir şekilde aramızda paylaşıyoruz. Çocuk bakımı konusunda ikimizin çocuğu olacağı için her ikimiz de ilgili oluruz." (Gerçekçi beklentiye sahip katılımcı).

4. Tema: Aileler ile İlişkiler:

Katılımcılara evliliklerinde köken ailelerle ilişkilerin nasıl olabileceğini belirlemek amacıyla sorulan soruya verdikleri cevaplar değerlendirilmiştir. Katılımcılardan idealist beklentiye sahip olanlar ilişkilerin çok iyi olacağını ve çok iyi anlaşacaklarını (f=7) belirtmişlerdir. Kötümser beklentilere sahip olanlar aile ilişkilerinden çok fazla hoşlanmadıklarını (f=8), özgürlüklerini kısıtlayacağını (f=8) belirtmişlerdir. Son olarak gerçekçi beklentiye sahip bireyler ise ailelerle yakın ilişki kuracaklarını (f=7) belirtmişlerdir.

O5: "Eşim de benim gibi olacağı için ailelerimiz de birbirine benzeyecektir. Eşimin benim ailemle çok iyi anlaşması gerekir. Ben de onun ailesi ile anlaşacağımı düşünüyorum." (İdealist beklentiye sahip katılımcı).

O12: "Aile ilişkilerinden çok fazla hoşlanmam. Çok sıkıcıdır. Kısıtlanmış hissederim. Uzak olmak gerekir." (Kötümser beklentiye sahip katılımcı).

O13: "Ailesiyle yakın ilişkiler geliştireceğimi düşünüyorum. Onun da benim ailemle yakın ilişkiler geliştirmesini isterim. Tabi ki de biraz mesafede olmalı." (Gerçekçi beklentiye sahip katılımcı).

5. Ana Tema: Evlilik Beklentilerinin Oluşmasında Etkili Olanlar

Katılımcılara evlilikle ilgili beklentilerinin oluşumunda nelerin etkili olduğunu belirlemek amacıyla sorulan soruya verdikleri cevaplar değerlendirilmiştir. Katılımcılardan idealist beklentiye sahip olanlar köken ailelerinden (f=7), okudukları kitaplar, izledikleri filmler (f=5) ve yaşamış oldukları ilişkiler (f=5) olduğunu belirtmişlerdir. Kötümser beklentilere sahip olanlar beklentilerin oluşmasında etkili olanın köken aileleri (f=8) ve yaşamış oldukları ilişkiler (f=7) olduğunu belirtmişlerdir. Son olarak gerçekçi beklentiye sahip bireyler beklentilerin oluşmasında etkili olan faktörlerin ise köken aileleri (f=7) ve arkadaşlık ilişkileri (f=6) olduğunu belirtmişlerdir.

O14: "Annem ve babamın evliliği, çevremde gözlediklerim. Jane Austin romanları, romantik komediler bu beklentilerin oluşmasında çok etkili oldu." (İdealist beklentiye sahip katılımcı).

O17: "Ailem ve daha önce yaşamış olduğum ilişkiler, çevremde başkalarının ilişkileri gözlemledim. Tüm bunlar benim üzerimde etki bıraktı." (Kötümser beklentiye sahip katılımcı).

O15: "Ailem, annem ve babamın ilişkilerini gözledim ayrıca arkadaşlarımla bu konularda konuşmalarımız, sorgulamalarımız etkili oldu diyebilirim." (Gerçekçi beklentiye sahip katılımcı).

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu araştırma, evlilik beklentilerine göre idealist, kötümser ve gerçekçi olarak sınıflandırılan üniversite öğrencilerinin evliliğe yönelik bakış açılarını derinlemesine incelemek amacıyla yapılmıştır. Üniversite öğrencilerinin evliliğe yönelik beklentileri, yarı yapılandırılmış bir görüşme aracılığıyla incelenmiştir.

Görüşmenin ilk sorusu olan evlilik ilişkisinde aşk duygusunun nasıl olacağına ilişkin sorusuna katılımcıların verdikleri yanıtlar incelendiğinde, idealist beklentiye sahip olanlar bireylerin aşklarının sonsuza kadar süreceklerini ve ruh eşleri olması gerektiğini belirtmişlerdir. Kötümser beklentilere sahip olan bireyler ise bir ilişkiyi sürdürmeyecekleri ve sadakatin olmayacağına belirtmişler. Son olarak gerçekçi beklentiye sahip bireyler evlilik ilişkisinde sevgi ve sorumluluk duygusunun önemli olduğunu ve bu duygu olduğu zaman ilişkilerinin yürüyeceğini belirtmişlerdir. Araştırmadan elde edilen bu sonuç Jones ve Neson'ın evlilik beklentilerini sınıflandırdığı aşk stilleri ile paralellik göstermektedir. Aynı zamanda bu beklentilerin gerçekçi olmayan beklentilerin gerçekçi olmayan düşüncelerden kaynaklandığını görüşünü de (Baucom ve diğ., 1996; Huston ve diğ., 1997) destekler niteliktedir. İdealist beklentiye sahip olan bireylerin evlilik ilişkisinde aşk duygusuna verdikleri cevaplar incelendiğinde sadece bir tane ideal eşin var olduğuna inanma (yani, bir ruh eşi), ilişkinin ve eşin idealleştirilmesi, ilk görüşte aşk ve aşklarının sonsuza kadar süreceklerine dair inançları olduğu görülmektedir. Kötümser beklentilere sahip olan bireyler ise bir ilişkiyi sürdürmeyecekleri, sadakatin olmayacağını belirtmişler. Zuzul (2008) romantik ilişkilerde savunmacı kötümserlik kavramını ortaya koymuştur. Savunmacı kötümserlik özelliğine sahip olan bireyler, başarısızlığa ve hayal kırıklıklarına kendini hazırlamak için riskli durumlarda düşük beklentilere sahip olmayı tercih etmektedirler. Kötümser beklentiye sahip olan bireyler ise reddedilmeye duyarlı yani eşleri ya da partnerleri tarafından reddedilmeyi bekleyen ve birçok davranışı reddedilme kanıtı olarak yorumlayan insanlardır (Downey, Freitas, Michaelis ve Khouri, 1998). Dolayısıyla, kötümser insanlar ilişki kurmada ve ilişkilerini sürdürmede daha çok zorlanırlar, çünkü eşlerinin olumsuz yanlarını daha fazla görme ve sürekli reddedilmeyi bekleme eğilimindedirler. Kötümserlik, aynı zamanda olumsuz sonuçlar doğurmaktadır. Bir ilişki içerisinde olan kötümser beklentiye sahip bireylerin iyimser bireylere göre daha az doyumlu oldukları ve ilişkilerini daha çabuk bitirme eğiliminde oldukları görülmektedir (Zuzul, 2008).

Katılımcılara evliliklerinde eşleriyle yaşayabilecekleri çatışmaları nasıl çözeceklerini belirlemek amacıyla sorulan soruya verdikleri cevaplar değerlendirilmiştir. Katılımcılardan idealist beklentiye sahip olanlar çok fazla çatışma yaşamayacaklarını ve birçok konuda uyumlu olacaklarını ve çatışmaların ilişkilerine zarar vereceğini belirtmişlerdir. Araştırmadan elde edilen idealist beklentiye sahip olan bireylerin görüşlerinden elde edilen bu sonuçlar gerçekçi olmayan beklentilerin "Tartışmaların yıkıcı olacağı" gibi gerçekçi olmayan düşüncelerden kaynaklandığını ortaya koyan (Baucum ve diğ., 1996) görüşle paralellik gösterdiği görülmektedir. Kötümser beklentilere sahip olan bireyler ise çok fazla çatışmalarının olacağını ve bu durumdan kaçacaklarını belirtmişlerdir. Son olarak gerçekçi beklentiye sahip bireyler ise sorunlarını konuşarak, birbirlerini anlamaya ve empati kurmaya çalışarak çözebileceklerini belirtmişlerdir. Diğer yandan kötümser beklentiye sahip bireylerin ise çatışma çözüm stili olarak kaçınmacı davranışı sergiledikleri görülmektedir. Roberts (2000), üç tür kaçınma davranışının sırasıyla; yakınlıktan kaçınma; çatışmadan kaçınma; öfkeli kaçınma olduğunu belirtmiştir. Ayrıca, üç tip geri çekilme davranışının, evlilik sorunlarının anlamlı bir yordayıcısı olduğu tespit edilmiştir. Soylu ve Kağnıcı (2015), yapmış oldukları araştırmada geri çekilme çatışma çözme stiline de içinde yer aldığı olumsuz çatışma çözme stili ile evlilik uyumu arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki olduğunu bulmuşlardır. Bu araştırmadan elde edilen sonuçlar doğrultusunda kötümser beklentiye sahip olan bireylere etkili çatışma çözme becerileri ile iletişim becerileri kazandırılmasının önemli olduğunu göstermektedir.

Katılımcılara evliliklerinde çocuk bakımını ve ev işlerini eşleri ile nasıl paylaşacaklarını belirlemek amacıyla sorulan soruya verdikleri cevaplar değerlendirilmiştir. Katılımcılardan idealist beklentiye sahip olanlar çocuk bakımı ve ev işlerinde eşitlik olacağını belirtmişlerdir. Kötümser beklentilere sahip olan bireyler, ev işlerini sevmedikleri ve çocuk sahibi olmak istemediklerini belirtmişlerdir. Son olarak gerçekçi beklentiye sahip bireyler ise birbirlerinin ihtiyaçlarını gözeterek adaletli bir şekilde ev işleri ve çocuk bakımı görevlerini üstleneceklerini belirtmişlerdir. Toplumsal cinsiyet rollerinin, geleneksel anlayıştan eşitlikçi bir anlayışa doğru değişmesi ile birlikte çocuk bakımı ve ev işleri ile ilgili sorumluluklar da değiştirmektedir. Değişen cinsiyet rolleri, evliliğin kalitesini ve evlilik memnuniyetini etkilemektedir (Kurdek, 2005). Ogletree'ye (2014) göre evlilik kurumu daha eşitlikçi olmaya başlamakta, evlilik doyumunda cinsiyet farklılıkları azalmakta ve evlilik ilişki stillerinde daha fazla esneklik artmaya devam etmektedir. Araştırmadan elde edilen bu bulgu doğrultusunda kötümser beklentiye sahip bireyler dışında sonuçlar ülkemizde de evlilikle ilgili toplumsal cinsiyet rollerinden olan eşitlikçi anlayışın artmaya başladığı şeklinde yorumlanabilir.

Katılımcılara evliliklerinde köken ailelerle ilişkilerin nasıl olabileceğini belirlemek amacıyla sorulan soruya verdikleri cevaplar değerlendirilmiştir. Katılımcılardan idealist beklentiye sahip olanlar ilişkilerin çok iyi olacağını ve çok iyi anlaşacaklarını belirtmişlerdir. Kötümser beklentilere sahip olanlar aile ilişkilerinden çok fazla hoşlanmadıklarını özgürlüklerini kısıtlayacağını belirtmişlerdir. Son olarak gerçekçi beklentiye sahip bireyler ise ailelerle yakın ilişki kuracaklarını belirtmişlerdir. Fingermen, Gilligan, VanderDrift ve Pitzer (2012), iki yüz kırk katılımcı ile yürüttükleri çalışmada çiftler ve aileleri ve kayınları ile ilişkinin üç boyutunu değerlendirmişlerdir. Bu boyutlar ise; davranışsal (telefonla görüşme, yüz yüze görüşme), duygusal (olumlu ve olumsuz ilişki nitelikleri) ve bilişsel (diğer kişi hakkında bilgi) boyutlardır. Katılımcılar ayrıca gelecekteki ilişkileri ile ilgili olumlu ve olumsuz beklentilerini de tanımlamışlardır. Araştırma sonuçları olumsuz beklentilerin aileler ve kayınlarla olan ilişkilerin niteliğini olumsuz yönde yordadığını göstermektedir. Bireylerin yaşamlarında köken aileleri ve kayınları ile olan ilişkiler önemli bir rol oynamaktadır (Santos ve Levitt, 2007). Bu ilişkilerin önemi, romantik ilişkilerin kalitesi de dahil olmak üzere yaşamın pek çok alanına etki etmektedir (Bryant, Conger ve Meehan, 2001). Büyükanne ve büyükbabaların torunlarla kurdukları bağların yanı sıra bir stres ya da destek kaynağı olarak (Fingermen ve diğ, 2004) var olmaları ilişkilerin kalitesini etkilemektedir.

Katılımcılara evlilikle ilgili beklentilerinin oluşumunda nelerin etkili olduğunu belirlemek amacıyla sorulan soruya verdikleri cevaplar değerlendirilmiştir. Katılımcılardan idealist beklentiye sahip olanlar köken ailelerinden, okudukları kitaplar, izledikleri filmler ve yaşamış oldukları ilişkilerden etkilendiklerini belirtmişlerdir. Kötümser beklentilere sahip olanlar beklentilerin oluşmasında etkili olanın köken aileleri ve yaşamış oldukları ilişkiler olduğunu belirtmişlerdir. Son olarak gerçekçi beklentiye sahip bireyler beklentilerin oluşmasında etkili olan faktörlerin ise köken aileleri ve arkadaşlık ilişkileri olduğunu belirtmişlerdir. Çocuklar doğal olarak anne babaları, kendileri için önemli olan kişiler ve bakıcıları ile ilk ilişkilerini deneyimlemektedirler. Bu ilişkiler, bir çocuğun yetişkin hayatında geliştireceği ilişki inançlarının temelini

oluşturur. Bağlanma kuramı bu önermeyi desteklemekte ve yetişkinlerin romantik ilişkilerinde bağlanma biçimlerinin, çocukluğunda bakıcılarıyla geliştirdikleri bağlanma biçimlerine çok benzer olduğunu belirtmektedir (Stackert ve Bursik, 2003). Hazan ve Shaver'ın (1987) yapmış oldukları araştırma sonuçları güvenli, kaçınılmalı ve endişeli (kararsız) bağlanma şeklinde üç bağlanma stiline, bireylerin romantik ilişki biçimlerinde de belirgin farklılıklar gösterdiğini belirtmişlerdir. Diğer yandan sosyal öğrenme kuramı, aile içi şiddet, boşanma ve evlilik beklentisi konularını anlamamıza katkıda bulunmaktadır. Kötümser, idealist veya gerçekçi evlilik beklentilerinin oluşumu sürecinde bireylerin sosyal deneyimleri etkili olmaktadır. Bir çocuğun, başka kişilerle ilgili gözlemleri, benzer durumlar için kendi beklentilerinin ve davranışlarının oluşmasına katkı sağlamaktadır. Deneyimlediği veya gözlemediği olayların olumlu ya da olumsuz oluşları, beklentilerinin de olumlu ya da olumsuz olmasını belirlemektedir (Dillon, 2005).

Segrin ve Nabi (2002), iki yüz seksen beş üniversite öğrencisi ile yürüttükleri araştırmalarında, televizyonda izledikleri türler ve izleme miktarları ile evlilik hakkındaki inançlarını incelemişlerdir. Romantik komediler ve pembe dizilerde gördüklerinin bireylerin evlilikle ilgili gerçekçi olmayan idealist beklentileriyle pozitif yönde bir ilişki olduğunu belirtmişlerdir. Bu araştırmadan elde edilen bulgular ışında idealist, kötümser beklentiye sahip tüm bireylerin evlilik beklentilerinin oluşumunda izledikleri filmlerin de etkili olduğu bulgusu ile Segrin ve Nabi'nin (2002) yapmış oldukları araştırma sonuçları ile paralellik göstermektedir. Türkiye'de medyanın bireylerin evlilik beklentileri üzerindeki etkilerinin araştırılmasının önemli olduğu düşünülmektedir.

Bu araştırmanın bulguları İzmir ili, Buca Eğitim Fakültesinde eğitimine devam eden toplam 292 üniversite öğrencisinden elde edilen verilerle sınırlıdır. Bunun yanında, üniversite öğrencilerinin evlilik beklentileri ile ilgili yapılan sınıflandırma Evlilik Beklentisi Ölçeği'nin ölçmüş olduğu özellikler ile sınırlıdır. Buna ek olarak araştırmadan elde edilen bulgular üç farklı beklentiye sahip, toplam 30 katılımcıdan elde edilen görüşlerle sınırlıdır.

Evlilik beklentisi konusunda yapılacak sonraki çalışmalarda köken aile ile ilişkiler, ilişki inançları ve bilişsel yapılar, bağlanma stilleri, toplumsal cinsiyet rolleri, sosyal öğrenme ve medyanın etkileri gibi değişkenlerle ilişkilerinin incelenmesi önerilebilir. Ayrıca, evlilik öncesi verilecek olan psikoeğitim ve grupla psikolojik danışma çalışmalarının bu konuları içermesinin yanı sıra çatışma çözme ve ilişkileri geliştirme ve sürdürme konularında da eğitimlerin verilesinin önemli olduğu düşünülmektedir.

Sonuç olarak, beliren yetişkinlik döneminde olan üniversite gençleri, çift davranışlarına yönelik yeni davranışlar kazanmaya başlamakta ve yaşam amaçları arasında evlilik yer almaktadır (Kaufman, 2005). Bu nedenle bu dönemde yer alan bireylerin, evlilik beklentileri ve eş seçimi konusunda çeşitli değişkenler açısından inceleyen araştırmaların yaygınlaştırılması önemli görülmektedir.

Çıkar Çatışması Bildirimi

Yazar(lar), bu makalenin araştırılması, yazarlığı ve / veya yayınlanmasına ilişkin herhangi bir potansiyel çıkar çatışması beyan etmemiştir.

Destek/Finansman Bilgileri

Yazar(lar), bu makalenin araştırılması, yazarlığı ve / veya yayınlanması için herhangi bir finansal destek almamıştır.

KAYNAKÇA/REFERENCES

- Alexander, A. L. (2008). Relationship resources for coping with unfulfilled standards in dating relationships: Commitment, satisfaction, and closeness. *Journal of Social and Personal Relationships*, 25, 725-747.
- Arnett, J. J. (2000). Emerging adulthood: A theory of development from the late teens through the twenties. *American Psychologist*, 55, 469-480.
- Baucom, D. H., Epstein, N., Daiuto, A., Carels, R., Rankin, L., A. ve Burnett, C. (1996). Cognitions in marriage: The relationship between standards and attributions. *Journal of Family Psychology*, 10(2), 209-222. doi: 10.1037/0893-3200.10.2.209.
- Botkin, D., Weeks, M. ve Morris, J. (2000). Changing marriage role expectations: 1961– 1996. *Sex Roles*, 42(9-10), 933-942.
- Bryant, C., M, Conger R., D. ve Meehan J. M. (2001). The influence of in-laws on change in marital success.

- Journal of Marriage and the Family, 63, 614–626.
- Carnelly, K. B. ve Janoff-Bulman, R. (1992). Optimism about love relationships: General vs. specific lessons from one's personal experience. *Journal of Social and Personal Relationships*, 9, 5-20.
- Dillon, H (2005). Family violence and divorce: Effects on marriage expectations. (Yayımlanmamış doktora tezi). East Tennessee State University. ABD.
- Downey, G., Freitas, A. L., Michaelis, B., Khouri, H. (1998). The self-fulfilling prophecy in close relationships: Rejection sensitivity and rejection by romantic partners. *Journal of Personality and Social Psychology*, 75, 545-560.
- Epstein, N. ve Eidelson, R. J. (1982). Unrealistic beliefs of clinical couples: Their relationship to expectations, goals, and satisfaction. *American Journal of Family Therapy*, 9, 13-22.
- Fingerman, K. (2004) The role of offspring and in-laws in grandparents' ties to their grandchildren. *Journal of Family Issues*. 25, 1026–1049.
- Fingermen, K., Gilligan, M., VanderDrift, L. ve Pitzer, L. (2012). In-law relationships before and after marriage: Husbands, wives, and their mothers-in-law. *Research in Human Development*, 9(2), 106–125.
- Grant, J. (2000). Women managers and the gendered construction of personal relationships. *Journal of Family Issues*, 21 (8), 963-985.
- Hazan, C., ve Shaver, P. (1987). Romantic love conceptualized as an attachment process. *Journal of Personality and Social Psychology*, 52(3), 511-524.
- Heine, S., J. ve Lehman, D. R. (1995). Cultural variation in unrealistic optimism: Does the West feel more vulnerable than the East? *Journal of Personality and Social Psychology*, 68(4), 595-607.
- Johnson, V. (2009). The effects of intimate relationships education on relationship optimism and attitudes towards marriage. (Yayımlanmamış doktora tezi). University of Montana, Missoula, ABD.
- Jones, G. D. ve Nelson, E. S. (1996). Expectations of marriage among college students from intact and non-intact homes. *Journal of Divorce and Remarriage*, 26, 171-189.
- Kurdek, L. A. (2005). Gender and marital satisfaction early in marriage: A growth curve approach. *Journal of Marriage and Family*, 67, 68-84.
- Kaufman, G. (2005). Gender role attitudes and college students' work and family expectations. *Gender Issues*, 22(2), 58-71.
- Larson, J. H. ve Holman, T. B. (1994). Premarital predictors of marital quality and stability. *Family Relations*, 43, 228-237. doi:10.2307/585327.
- Larson, J. H. (1988). The marriage quiz: College students' beliefs in selected myths about marriage. *Family Relations*, 37, 3-11.
- Lin, Y., C. ve Raghubir, P. (2005). Gender differences in unrealistic optimism about marriage and divorce: Are men more optimistic and women more realistic? *Personality and Social Psychology Bulletin*. 31(2), 198-207. doi: 10.1177/0146167204271325.
- Miles, N. ve Servaty-Seib, H. (2010). Parental marital status and young adult offspring's attitudes about marriage and divorce. *Journal of Divorce & Remarriage*, 51(4), 209-220.
- Najarpourian, S., Samavi, A. ve Shaafizadeh, H. (2019). Prediction of marriage expectation models from differentiation with the mediator variable of marriage attitudes in the single girls of Hormozgan University. *International Journal of Psychology*, 13(2), 43-66.
- Ogletree, S. (2014). Gender role attitudes and expectations for marriage. *Journal of Research on Women and Gender*, 5, 71-82.
- Plotnick, R. (2007). Adolescent expectations and desires about marriage and parenthood. *Journal of Adolescence*, 30(6), 943-963.
- Reis, H. T. ve Gable, S. L. (2003). Toward a positive psychology of relationships. In C. L. Keyes & J. Haidt (Eds.), *Flourishing: The positive person and the good life içinde* (s.129-159). Washington, DC: American Psychological Association.
- Riggio, H. ve Weiser, D. (2008). Attitudes toward marriage: Embeddedness and outcomes in personal relationships. *Personal Relationships*, 15(1), 123-140.
- Roberts, L. J. (2000). Fire and ice in marital communication: Hostile and distancing behaviors as predictors of marital distress. *Journal Of Marriage And The Family*, 62, 693-707.
- Santos, J., D ve Levitt, M., J. (2007) Intergenerational relations with in-laws in the context of the social convoy: Theoretical and practical implications. *Journal of Social Issues*. 63, 827–843.
- Segrin, C. ve Nabi, R. L. (2002). Does television viewing cultivate unrealistic expectations about marriage? *Journal of Communication*, 52(2), 247-263.
- Soylu Y, Kağnıcı, Y. (2015) Evlilik uyumunun empatik eğitim, algılanan aile içi iletişim ve çatışma çözme stillerine göre yordanması. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*. 5(43), 44-54.

- Stackert, R. A. ve Bursik, K. (2003). Why am I unsatisfied? Adult attachment style, gendered irrational relationship beliefs, and young adult romantic relationship satisfaction. *Personality and Individual Differences*, 34, 1419-1429.
- Thorn, B. ve Gilbert, L. (1998). Antecedents of work and family role expectations of college men. *Journal of Family Psychology*, 12(2), 259-267.
- Wilcox, B., Doherty, W. J., Fisher, H., Galston, W. A., Glenn, D. D. ve Gottman, J. (2005). *Why Marriage Matters*. New York, NY: Institute for American Values.
- www.tuik.gov.tr (2017). Türkiye İstatistik Kurumu. Boşanma oranları.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2008). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*, (6. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Zuzul, T. (2008). Preparing for the worst. Defensive pessimism in romantic relationships. *Süremena psikologija* 11(2), 177-209.
- Kaynakça APA 6.0 formatına göre yazılmalı.

İletişim/Correspondence

Doç.Dr.F.Selda Öz Soysal. selda.oz@gmail.com
Prof.Dr. Aslı Uz Baş. asliuzbas@gmail.com
Prof.Dr.Ferda Aysan. aysanferda@gmail.com